

Kunnan- ja kaupunginhallituksille
Kuntayhtymien yhtymähallituksille

Kuntayhtymän toimielinten valinta

Kuntayhtymien toimielimiin valitaan kuntien valtuustojen toimikauden alkaessa uudet jäsenet. Tässä yleiskirjeessä käsitellään kuntayhtymän toimielinten jäsenten valintaan vaikuttavia seikkoja, lähinnä vaalikelpoisuutta ja poliittisen suhteellisuuden huomioon ottamista valinnoissa. Yleiskirje on laadittu 1.6.2017 voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Yleiskirjeessä 11/2017 käsitellään kunnanhallituksen, lautakuntien ja muiden kunnan toimielinten valintaa, toimielinten kokoonpanoon, naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä vaalimenettelyyn liittyviä seikkoja. Siten yleiskirjeestä 11/2017 löytyy ohjeistusta myös kuntayhtymissä tehtäviin luottamushenkilövalintoihin.

Tämä yleiskirje korvaa yleiskirjeen 24.10.2012, 20/80/2012.

Lisätietoja:

Palvelusähköposti: [hallintolakimiehet\(at\)kuntaliitto.fi](mailto:hallintolakimiehet(at)kuntaliitto.fi)

Saija Haapalehto, puh. 050 567 0862
Susanna Ijäs, 050 432 5684
Tarja Krakau, 050 571 0018
Kirsi Mononen, 040 569 5511
Riitta Myllymäki, 050 349 5460
Ida Sulin, 050 563 3023

Kuntayhtymän toimielimet

Kuntayhtymän toimielimistä säädetään kuntalain 58 §:ssä. Kuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous. Yhden toimielimen kuntayhtymässä päätösvalta jakautuu jäsenkunnille ja kuntayhtymän toimielimelle perussopimuksessa sovituin tavoin. Kuntayhtymällä voi olla myös muita perussopimuksessa sovittuja toimielimiä.

Kuntalaissa ei säädetä mikä kunnan toimielin valitsee yhtymävaltuuston jäsenet. Perussopimuksessa voidaan sopia, että jäsenkuntien valtuustot valitsevat kuntaa edustavat jäsenet yhtymävaltuustoon. Kun valinnat tekee valtuusto, valtuusto voi myös erottaa epäluottamuksen perusteella yhtymävaltuustoon valitsemansa jäsenet. Jos valinta on kunnanhallituksella, erottamismahdollisuutta ei ole.

Yhtymäkokous on pidettävä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Yhtymäkokousedustajan kuhunkin kokoukseen erikseen valitsee jäsenkunnan kunnanhallitus tai jäsenkunnan valtuuston päättämä kunnan muu toimielin, joka voi olla myös valtuusto itse (60.2 §).

Yhden toimielimen kuntayhtymässä jäsenkuntien tulee valita jäsenet toimielimeen (yleensä yhtymähallitus) ja tarkastuslautakuntaan. Perussopimuksessa voidaan sopia, että valinnat tehdään jäsenkuntien valtuustossa.

Muiden perussopimuksen mukaisten toimielinten valitseminen kuuluu kuntayhtymän ylimmälle toimielimelle eli yhtymävaltuustolle tai yhtymäkokoukselle. Näiden toimielinten kokoonpano on 58.3 §:n mukaan sovitettava jäsenkuntien poliittisia voimasuhteita vastaavaksi (ks. jäljempänä).

Maakunnan liiton toimielinten kokoonpanosta ja valinnasta säädetään alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 17 a §:ssä.

Suostumus luottamustoimeen

Luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan (kuntalain 70.1 §). Suostumus on annettava ennen kuin henkilö valitaan luottamustoimeen. Kuntalaissa ei säädetä suostumuksen muodosta. Suositeltavaa on ottaa kaikki suostumukset kirjallisina, jolloin annettu suostumus voidaan tarvittaessa näyttää toteen.

Yhtymähallituksen jäseneksi ehdolla oleva voisi antaa esimerkiksi seuraavan suostumuksen: Suostun ottamaan vastaan x kuntayhtymän yhtymähallituksen jäsenen luottamustoimen, päiväys ja allekirjoitus.

Vaalikelpoisuus kuntayhtymän toimielimiin

Vaalikelpoisuudesta kuntayhtymän toimielimiin säädetään kuntalain 76 §:ssä seuraavasti:

Vaalikelpoinen kuntayhtymän toimielimiin on henkilö, joka 71 §:n mukaan on vaalikelpoinen kuntayhtymän jäsenkunnan luottamustoimeen. Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole 72 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu henkilö eikä saman kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö.

Vaalikelpoinen muun kuin 58 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen jäseneksi ei ole myöskään henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle toimielimessä tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Johtokuntaan ja toimikuntaan voidaan kuitenkin valita sellainenkin henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kuntayhtymän muihin toimielimiin tai jonka kotikunta ei ole kuntayhtymän jäsenkunta.

Kuntalain 56.2 §:n mukaan perussopimuksessa voidaan sopia, että kuntayhtymän muun toimielimen kuin yhtymäkokouksen jäsenten ja varajäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja.

Yleisenä vaalikelpoisuusedellytyksenä kuntayhtymän toimielimiin on 71 §:n mukainen yleinen *vaalikelpoisuus* jonkin jäsenkunnan luottamustoimeen (ks. yleiskirje 11/2017). Kunnan toimielimiä koskevia erityisiä vaalikelpoisuusrajoituksia ei sovelleta kuntayhtymän toimielimiin, lukuun ottamatta 75 §:ää, jota sovelletaan soveltuvin osin kuntayhtymän tarkastuslautakuntaan. Vaalikelpoisuuden rajoituksista kuntayhtymän toimielimiin säädetään kuntalain 76 §:ssä.

Vaalikelpoisuuden rajoitus koskee ensinnä valtion virkamiestä, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä (kuntalain 72 §:n 1 momentin 1 kohta, ks. säännöksen soveltamisesta yleiskirje 11/2016).

Toiseksi rajoitus koskee *kuntayhtymän omaa henkilöstöä* kokonaisuudessaan. Rajoitus ei siis koske yksinomaan johtavia viranhaltijoita, vaan kaikkia kuntayhtymän palveluksessa olevia. Virkavapaus tai työloma ei katkaise palvelussuhdetta. Siten vaalikelpoisuutta ei voi saada jäämällä virkavapaalle tai työlomalle kuntayhtymän palveluksesta.

Kunnan henkilöstön vaalikelpoisuutta oman kuntansa luottamustoimiin on rajoitettu. Sen sijaan jäsenkunnan johtavatkin viranhaltijat voivat tulla valituksi kuntayhtymän toimielimiin. Yhteistoiminnan luonne saattaakin joskus edellyttää enemmän viranhaltija-asiantuntemusta kuin poliittista harkintaa.

Kuntayhtymän perussopimuksessa voidaan kuitenkin määrätä, että yhtymävaltuustossa tai muussa kuntayhtymän toimielimessä on vain jäsenkunnan valtuutettuja. Yhtymäkokousedustajalle tätä vaatimusta ei voida asettaa. *Maakunnan liiton ylimmän päättävän toimielimen* jäsenten tulee lain nojalla olla jäsenkuntien valtuutettuja. Jos laissa tai perussopimuksessa edellytetään, että valittavan tulee olla valtuutettu, varavaltuutetut eivät ole vaalikelpoisia.

KHO 11.8.2015/2170: Kuntalain (365/1995) 82 §:n 4 momentin mukaan kuntayhtymän perussopimuksessa voidaan sopia, että kuntayhtymän muun toimielimen kuin yhtymäkokouksen jäsenten ja varajäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja. Kuntayhtymän perussopimuksen 12 §:n mukaan jäsenkunnat valitsevat kuntayhtymän tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet valtuustojensa jäsenistä. Perussopimusta oli kuntalain 82 §:n 4 momentin sanamuoto huomioon ottaen tulkittava niin, että valtuustojen jäsenillä tarkoitetaan valtuutettuja, ei varavaltuutettuja.

Kuntalain 76 §:n 2 momentissa oleva rajoitus, joka koskee tiettyjen liiketoimintaa harjoittavien yhteisöjen johtavassa ja vastuullisessa asemassa olevia henkilöitä, vastaa sitä, mitä kunnanhallituksesta ja kunnan muista toimielimistä säädetään 73.1 §:n 4 kohdassa ja 74.1 §:n 3 kohdassa. Esimerkiksi terveydenhoitopalveluja myyvän osakeyhtiön toimitusjohtaja saattaa olla vailla vaalikelpoisuutta sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän hallitukseen. Säännöksen tulkintaa on selostettu yleiskirjeessä 11/2017.

Samalla tavoin kuin kunnissa myös kuntayhtymän *johtokuntaan ja toimikuntaan* voidaan valita sellainenkin henkilö (esimerkiksi kuntayhtymän henkilöstöön kuuluva), joka ei ole vaalikelpoinen kuntayhtymän muihin toimielimiin tai jonka kotikunta ei ole kuntayhtymän jäsenkunta. Vaalikelpoisuuden edellytyksenä on vain 18 vuoden ikä valintahetkellä ja se, ettei henkilöä ole julistettu vajaavaltaiseksi. Vajaavaltaisella tarkoitetaan henkilöä, joka on holhoustoimilain nojalla julistettu vajaavaltaiseksi.

Poliittisen suhteellisuuden huomioon ottaminen toimielinten kokoonpanossa

Kuntien yhteistoimintaorganisaatioiden ongelmaksi on nähty, että niiden päätöksentekuelinten kokoonpano ei vastaa yhteistoiminta-alueen kuntien poliittisia voimasuhteita. Tämä johtuu siitä, että kukin kunta valitsee ylimpään päättävään elimeen suurimpien ryhmittymien edustajia.

Kuntalain 58.3 §:n mukaan muiden kuin kyseisen pykälän 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten kokoonpano on sovittava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Yhtymäkokouksen ja yhtymävaltuuston kokoonpanossa ei tarvitse ottaa huomioon jäsenkuntien poliittisia voimasuhteita. Sama koskee yhtymähallitusta ns. yhden toimielimen kuntayhtymässä. Maakunnan liiton ylin toimielin on kuitenkin poikkeus (ks. alaotsikko "Maakunnan liiton toimielimet").

Valtuustoissa edustettuina olevia ryhmiä ovat vaaleissa esiintyneet puolueet. Lisäksi myös valitsijayhdistykset ja yhteislistat otetaan lain tarkoittamina "ryhminä" huomioon tietyin edellytyksin kokoonpanoa sovitettaessa (ks. jäljempänä oleva teksti).

Kullekin puolueelle ja muulle ryhmälle tulevien paikkojen määrä lasketaan seuraavasti:

- Ryhmän kuntavaaleissa kuntayhtymän eri jäsenkunnissa saamat äänet lasketaan yhteen. Ne ryhmät, jotka eivät ole saaneet missään kunnassa edustustaan valtuustoon, jätetään laskennan ulkopuolelle. Jos ryhmällä on valtuutettuja vain osassa jäsenkunnista, äänet lasketaan kuitenkin sellaisestakin kunnasta, jossa sillä ei ole valtuutettua. Vaaliliittoja ei katsota ryhmäksi, vaan ne puretaan ääniä yhteen laskettaessa.
- Kunkin ryhmän vertausluvuksi otetaan edellä selostetuin tavoin laskettu äänimäärä. Ryhmälle saadaan seuraavat vertausluvut jakamalla mainittu luku kahdella, kolmella, neljällä jne.
- Kukin ryhmä saa vertauslukujensa mukaisessa järjestyksessä paikkoja niin paljon kuin toimielimen jäsenmäärä edellyttää.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä ryhmien äänet lasketaan yhteen koko kuntayhtymän alueella, vaikka kysymys on alueellisesta lautakunnasta:

KHO 2012:72: Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän perussopimuksessa määrättiin, että sairaanhoitopiiri jakaantuu kunnittain sairaanhoitoalueisiin. Sairaanhoitoalueiden toimintaa varten sairaanhoitopiirissä toimivat perussopimuksessa edellyttämät valtuuston toimikaudekseen asettamat lautakunnat, jotka olivat kuntayhtymän hallituksen alaisia. Perussopimuksen mukaan sairaanhoitoalueen lautakunnan tehtävänä oli hallituksen ohjauksessa johtaa sairaanhoitoalueen toimintaa, valmistella sairaanhoitoaluetta koskevat hallituksen ja valtuuston käsiteltävät asiat ja huolehtia niiden täytäntöönpanosta sekä huolehtia yhteistyöstä alueensa kuntien perusterveydenhuollon kanssa.

Sairaanhoitoalueen lautakunnan jäsenet, varajäsenet, puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja oli valittava niin, että lautakunta kokoonpanoltaan vastasi jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa koko kuntayhtymän alueella saamaa ääniosuutta vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti eikä näiden ryhmien asianomaisen sairaanhoitoalueen alueella saamaa ääniosuutta.

Yhteislistat

Kuntavaaleissa yhteislistalla esiintyneiden ns. sitoutumattomien ryhmien huomioon ottaminen on tuottanut erityisiä vaikeuksia, koska on vaikea sanoa, milloin eri kunnissa toimivien ryhmien äänet on laskettava yhteen. Tulkintaa ohjaavat seuraavat korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut:

KHO 17.6.1999/1648: Kun otettiin huomioon Kouvolan, Kuusankosken, Iitin ja Kotkan sitoutumattomat nimisten yhdistysten keskeiset tavoitteet, keskinäinen yhteistyösopimus ja käytännössä toteutettu tosiasiallinen yhteistyö sekä kuuluminen valtakunnalliseen sitoutumattomien yhdistykseen, näitä yhdistyksiä oli yhdessä pidettävä sellaisena kuntalain 81 §:n 4 momentissa tarkoitettuna ryhmänä, jonka kunnallisvaaleissa saama äänimäärä antoi sille oikeuden saada kunnallisvaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti vertailulukuaan vastaava yksi jäsen maakuntahallitukseen. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Äänestys 4-1.

KHO 17.6.1999/1649: Yhtymävaltuusto oli valinnut Hyvinkään sairaanhoitoalueen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet. Lääninoikeus kumosi kuntayhtymän valtuuston valintapäätöksen sillä perusteella, että Hyvinkäällä kunnallisvaaleissa esiintynyttä "Puolueisiin sitoutumattomat -yhteislistaa" ei oltu käsitelty yhtenä ryhmänä Tuusulan sitoutumattomat ry:n yhteislistan kanssa.

Kuntalain 81 §:n 4 momentin mukaan lautakunnan kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella kunnallisvaaleissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Molemmat mainitut yhdistykset ovat Uudenmaan sitoutumattomat ry:n jäseniä ja niiden säännöt on laadittu saman mallin mukaisina. Hyvinkäällä kunnallisvaaleissa esiintynyt "Puolueisiin sitoutumattomat -yhteislista" on rinnastettavissa Tuusulan sitoutumattomien yhteislistaan sillä tavoin, että näitä yhteislistoja oli pidettävä kuntalain 81 §:ssä tarkoitettuna ryhmänä. Kuntayhtymän valtuuston päätös oli lain vastainen. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Äänestys 4-1.

KHO 1.12.1994/5949: Kunnallisvaaleissa Helsingissä esiintyi Pääkaupunkiseudun sitoutumattomat ry:n yhteislista ja Espoossa Espoon sitoutumattomat ry:n yhteislista. Kun otettiin huomioon asiakirjoista saatava selvitys näistä yhdistyksistä ja sovellettavan säännöksen tarkoitus toimielinten kokoonpanon sovittamisesta kunnallisvaaleissa esiintyneiden poliittisten voimasuhteiden mukaan, mainittuja yhteislistoja oli pidettävä 1976 KunL 122.4 §:ssä tarkoitettuna ryhmänä. Äänestys 3-2.

KHO 9.8.2006/1880: Kuntalain 86 a §:n mukaan maakunnan liiton ylimmässä toimielimessä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta. Tuusulan puolesta ry ei ollut Uudenmaan Sitoutumattomat ry:n tai Suomen Sitoutumattomat ry:n jäsen. Tuusulan puolesta ry:n ja muissa kunnissa esiintyneiden yhdistysten keskinäisestä yhteydestä, kuten yhteistoiminnasta, yhteisistä tavoitteista tai asianomaisten yhdistysten yhdenmukaisista säännöistä, ei esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella Tuusulan puolesta - yhteislistan ja valittajan tarkoittamien muiden yhteislistojen voitiin katsoa muodostavan 86 a §:ssä tarkoitetun ryhmän.

Eri ryhmien äänien yhteen laskeminen edellyttää puolueiden ulkopuolisilta ryhmiltä riittävää keskinäistä yhteyttä. Tähän ei riitä se, että kysymys on puolueiden ulkopuolisista ryhmistä. Yllä oleviin ratkaisuihin on vaikuttanut muun muassa vaaleissa esiintyneiden yhdistysten yhteiset tavoitteet, keskinäinen yhteistyösopimus, yhteneväiset säännöt ja kuuluminen alueelliseen tai valtakunnalliseen sitoutumattomien yhdistykseen.

Poliittisen puolueen edustus

Oikeuskäytännössä on otettu kantaa myös siihen, kuka voi edustaa poliittista puoluetta kuntien yhteistoimintaorganisaatiossa. Ratkaisussa KHO 1991 A 46 katsottiin, että rekisteröidyn puolueen edustajaksi liittohallituksen alaiseen toimielimeen ei voitu valita puolueisiin sitoutumatonta edustajaa. Tältä osin tulkinnan voidaan kuitenkin katsoa muuttuneen, kun korkein hallinto-oikeus ratkaisussaan **7.9.1995 T 3457** aiemmasta kannastaan poiketen katsoi, ettei kunnallislaista tai muutoinkaan laista voitu johtaa sellaista vaatimusta, että kuntayhtymän toimielimeen valittavalta henkilöltä olisi edellytettävä puolueen jäsenyyttä. Poliittisen ryhmän edustajaksi voidaan siis valita ryhmän esittämä henkilö, vaikka hän ei olisikaan kyseisen poliittisen ryhmän jäsen. Tällainen henkilö ei kuitenkaan saa olla toisen puolueen jäsen kuten seuraava ratkaisu osoittaa:

KHO 29.2.2008/402: Kuntalain 81.4 §:n mukaan muun muassa yhtymähallituksen kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustossa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta vaalilain suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Asiassa oli riidatonta, että Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen paikalle oli valittu Kansallisen Kokoomuksen jäsen. Yhtymähallitus ei tämän vuoksi vastannut kokoonpanoltaan jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien suhteellista ääniosuutta kuntalain 81.4 §:ssä säädettyllä tavalla. Yhtymävaltuuston päätös oli lainvastainen. Merkitystä ei ollut sillä, että

valtuuston päätös oli perustunut kuntayhtymän kuntien poliittisten päättäjien yksimieliseen sopimukseen.

Vaalimenettely kuntayhtymässä

Luottamushenkilöiden vaalin toimittaminen kuntayhtymän ylimmässä toimielimessä on ongelmallista, koska yhtymäkokouksen ja yhtymävaltuuston jäsenillä on yleensä erilaisia äänimääriä. Lisäksi valinnoissa on otettava huomioon jäsenkuntien poliittiset voimasuhteet sekä tasa-arvolain kiintiösäännös (ks. tästä yleiskirje 11/2017).

Erilaisen äänimäärän ongelma on ratkaistu niin, että vaaliin osallistuvan vaalilippuun on kirjoitettu hänen äänimääränsä. Tällöin vaalisalaisuus ei voi toteutua suljetuin lipuin toimitettavissa vaalissa.

Suhteellisen vaalin toimittamisen edellytyksistä säädetään laskukaavalla, jota kuntayhtymään sovellettaessa on otettava huomioon vaalin suorittavan toimielimen jäsenten erilaiset äänimäärät. Säännöstä ei voida suoraan soveltaa, jos äänimäärät poikkeavat toisistaan. Laskukaavan käyttäminen on kuitenkin mahdollista, jos kaavassa jäsenten lukumäärän sijasta käytetään läsnä olevien jäsenten yhteenlaskettua äänimäärää.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kiintiösäännöstä sovelletaan myös kuntayhtymän ylimpiin toimielimiin, joihin jokainen jäsenkunta valitsee omat edustajansa. Jotta voidaan varmistaa toimielinten kokonpanojen lainmukaisuus, jäsenkuntien täytyy etukäteen neuvotella luottamushenkilöpaikoista.

Maakuntavaltuuston kokoonpano

Maakunnan liiton ylimmän päättävän toimielimen jäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja ja toimielimessä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta maakunnan alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Jokaisella jäsenkunnalla tulee olla vähintään yksi edustaja maakunnan liiton ylimmässä päättävässä toimielimessä. (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista 17 a §) Kun säännöksessä mainitaan vain valtuutetut, jäsenkunnan varavaltuutetut eivät ole vaalikelpoisia.

Säännös merkitsee sitä, että muista kuntayhtymistä poiketen maakunnan liiton ylimmän toimielimen eli käytännössä yhtymävaltuuston (maakuntavaltuuston) kokoonpanossa on myös otettava huomioon poliittinen suhteellisuus. Maakuntien liittojen perussopimukset on laadittu siten, että maakuntavaltuusto valitaan kuntien edustajainkokouksessa, jolloin kokoonpanoa koskevat vaatimukset, myös tasa-arvolain vaatimukset, voidaan helpommin ottaa huomioon.

SUOMEN KUNTALIITTO

Hanna Tainio
varatoimitusjohtaja

Riitta Myllymäki
johtava lakimies